

Noorderpoort

**GEZONDHEIDSZORG EN WELZIJN GRONINGEN
GEZONDHEIDSZORG ASSEN**

TAAL- & REKENWIJZER ¹

SCHOOLJAAR 2016-2017

Cohort 2016, 2015, 2014, 2013

---

¹ De taal- en rekenwijzer, afgekort TR-wijzer (vastgesteld door de schoolexamencommissie Noorderpoort Gezondheidszorg en Welzijn op 11 oktober 2016) is een addendum op de studiewijzer van de beroepsopleiding die je volgt en bevat de informatie over het onderwijs, de toetsing en de examinering m.b.t. de talen (Nederlands en Engels) en rekenen. De opleiding verstrekt de TR-wijzer als apart document of integreert het in de eigen studiewijzer. Daarnaast staat dit document op NELO > ruimte taal-rekenen studenten > algemene informatie of in de digitale leeromgeving van de eigen opleiding.

Inhoudsopgave	Blz.
Hoofdstuk 1 Het onderwijs in talen en rekenen	3
Inleiding: Leren van talen en rekenen	3
1.1 Vaardigheden en niveau-eisen	3
<i>Schema: Vaardigheden en niveaus Nederlands en rekenen</i>	3
<i>Schema: Vaardigheden en niveaus Engels</i>	4
1.2 De vakken Nederlands, Engels en rekenen	4
1.3 Taal- en rekenmethodes	5
1.4 Beoordeling van talen en rekenen: instaptoetsen, periodetoetsen, examens	5
<i>Schema: Instaptoetsen per opleidingsniveau</i>	5
1.5 Ondersteuning	6
1.5.1 Taal- en rekenondersteuningscentrum taal & rekenen	6
1.5.2 Ondersteuningslessen taal & rekenen	7
1.6 Vrijstelling	7
1.6.1 Vrijstellingsregeling Nederlands en rekenen 2F (in mbo-niveau 2 en 3)	8
1.6.2 Vrijstellingsregeling Nederlands en rekenen 3F (in mbo-niveau 4)	8
1.6.2 Vrijstellingsregeling Engels	9
1.7 Toetsing en examinering voor studenten met special needs	10
1.7.1 Aanvragen van een faciliteitenpas	10
<i>Schema: Overzicht van special needs en faciliteiten</i>	11
1.7.2 Gebruikmaken van de faciliteitenpas bij toetsing/examinering op school/in de BPV	12
1.7.3 Gebruikmaken van de faciliteitenpas en ER-verklaring bij centrale (pilot) examens tijdens special needs-zittingen	12
<i>Schema: Aanpassingen in de centrale examinering voor studenten bij special needs</i>	14
Hoofdstuk 2 De toetsing van talen en rekenen	15
Inleiding: Periodetoetsen	15
2.1 Regels bij de afname van periodetoetsen	15
2.2 Regels bij de beoordeling van periodetoetsen	15
Hoofdstuk 3 De examinering van talen en rekenen	17
Inleiding: Examens	17
3.1 De examens Nederlands, rekenen en Engels	17
3.2 Bekendmaking, normering en weging van de examens	17
<i>Schema: Geldigheid van cijfers op pilotexamens bij overgang naar CE in mbo-niv. 2 en 3</i>	19
<i>Schema: Examenplan en slaag-/zakregeling talen en rekenen mbo-niv. 2 en 3</i>	19
<i>Schema: Geldigheid van cijfers op pilotexamens bij overgang naar CE in mbo-niv. 4</i>	20
<i>Schema: Examenplan en slaag-/zakregeling talen en rekenen mbo-niv. 4</i>	20
3.3 Regels bij de centrale (pilot)examens	21
3.3.1 Regels voor de examenplanning	21
3.3.2 Regels voor de aanmelding en oproep	22
3.3.3 Regels voor de afname	22
3.3.4 Regels voor de bekendmaking van de uitslag en het inhalen	23
3.3.5 Regels voor de herkansing	23
3.3.6 Regels voor klachten, bezwaar en inzage	23
<i>Schema: Centrale examens Taal & Rekenen: examenperiodes in studiejaar 2016-2017</i>	24
3.4 Regels bij de instellingsexamens	25
3.4.1 Examenvorm, examenplanning en examenbeoordeling	25
IE via TOA-examens	26
Beroepsspecifiek IE Engels B1 via taalprestaties op de opleiding OA	26
3.4.2 Afnameregels bij de instellingsexamens en periodetoetsen	27
<i>Schema: Examenplanning IE Nederlands niv. 3- & 4-opleidingen GEW</i>	29
<i>Schema: Examenplanning IE Engels niv. 4-opleidingen GEW</i>	30
Bijlagen	
Afsprakenblad taal- en rekenondersteuning	31

Hoofdstuk 1 Het onderwijs in talen en rekenen

Inleiding: Leren van talen en rekenen

Taal- en rekenvaardigheden zijn basisvaardigheden. Iedereen heeft ze nodig in het dagelijks leven. Bij het boodschappen doen, reizen met de trein, aanvragen van studiefinanciering of halen van een rijbewijs. En natuurlijk ook om je beroepsopleiding goed te kunnen volgen en je beroep met succes uit te kunnen oefenen. Daarom moeten alle mbo-studenten voldoen aan de niveaueisen voor Nederlands en rekenen. Mbo-niveau 4-studenten moeten ook nog voldoen aan de eisen voor de moderne vreemde taal Engels. Om aan het eind van de opleiding aan deze eisen te kunnen voldoen, krijg je taal- en rekenlessen.

1.1 Vaardigheden en niveau-eisen

Wat je moet kunnen voor de talen en rekenen staat in referentiekaders.

Het Referentiekader Nederlands en rekenen maakt onderscheid tussen verschillende vaardigheden en verschillende niveaus, die oplopen van 1F naar 4F. F staat voor fundamenteel referentieniveau.

Binnen mbo-niveau 4-opleidingen moet je niveau 3F behalen.

Binnen niveau 2- en niveau 3-opleidingen moet je niveau 2F behalen.*

Als in een niveau 2-opleiding, zoals Helpende zorg en welzijn of Dienstverlening, bij rekenen niveau 2F niet haalbaar is, is het mogelijk een centraal examen rekenen op niveau 2A te doen. Dit 2A-rekenexamen is gemakkelijker dan het 2F-rekenexamen. Met het 2A-rekenexamen kunnen studenten toch hun diploma halen en zich op de arbeidsmarkt begeven, maar niet doorstromen naar mbo-niveau 3. Voor doorstroom naar mbo-niveau 3 is beheersing van zowel Nederlandse taal als rekenen nodig op referentieniveau 2F.

Vaardigheden en niveaus Nederlands en rekenen

Onderdeel	Vaardigheid	Niveau 2-opleidingen	Niveau 3-opleidingen	Niveau 4-opleidingen
		HZW	MZ, PW *, VZ-IG/SAV	AA, DA, TA MZ-PB, PWJ, PWK OA, SCW, SMD VP
Nederlands	Lezen	2F	2F	3F
	Luisteren	2F	2F	3F
	Schrijven	2F	2F	3F
	Spreken	2F	2F	3F
	Gesprekken	2F	2F	3F
Rekenen	Getallen	2A/2F	2F	3F
	Verhoudingen	2A/2F	2F	3F
	Meten en meetkunde	2A/2F	2F	3F
	Verbanden	2A/2F	2F	3F

* In de niveau 3-opleiding PW is in schooljaar 2016-2017 gestart met het aanbieden van Nederlands op niveau 3F, omdat dit gevraagd wordt in het werkveld en leidt tot een beter perspectief op de arbeidsmarkt. Als dit niveau niet haalbaar blijkt te zijn, dan kan het examen op niveau 2F worden gedaan.

Voor de moderne vreemde taal (MVT) Engels staan de niveau-eisen per vaardigheid in het Europees Referentiekader (ERK). De niveau-eisen verschillen per opleidingsniveau en worden aangegeven met een letter (A, B of C) en een cijfer (1 of 2).

In niveau 4-opleidingen is Engels op niveau A2 / B1 verplicht.

Engels is niet verplicht voor diplomering binnen niveau 3-opleidingen, maar als het vak in de opleiding gerosterd is, is deelname verplicht. We bieden Engels dan aan op A2-niveau. In de toekomst wordt Engels in niveau 3-opleidingen ook aangeboden als keuzedeel.

Vaardigheden en niveaus Engels

Onderdeel	Vaardigheid	Niveau 3- opleidingen waarin Engels wordt aangeboden	Niveau 4-opleidingen		Onderwijsassistent (niveau 4)	
			Generiek	Beroeps- specifiek	Generiek	Beroeps- specifiek
Engels	Lezen	A2	B1		B1	B1
	Luisteren	A2	B1		B1	B1
	Schrijven	A2	A2		A2	B1
	Spreken	A2	A2		A2	B1
	Gesprekken	A2	A2		A2	B1

1.2 De vakken Nederlands, Engels en rekenen

In de BOL heb je gedurende minimaal de helft van de opleiding elke periode Nederlands, rekenen en Engels (niet in de opleiding verzorgende). Je hebt elk vak 1 of 2 lesuren per week.

In het laatste jaar van twee- en driejarige opleidingen of het voorlaatste jaar van vierjarige opleidingen heb je (meestal) geen rekenles meer, maar wel Nederlands en Engels, (meestal) gericht op het instellingsexamen.

In de BBL en maatwerktrajecten heb je elke periode 1 lesuur les in de talen en/of rekenen.

Bij Nederlands en Engels staat per periode per leerjaar een vaste vaardigheid of een combinatie van vaardigheden centraal. De vaardigheden zijn: lezen (le), luisteren (lu), schrijven (sc) en spreken (sp) en gesprekken (gs).

Bij rekenen staan eerst getallen, dan verhoudingen (GV) centraal, daarna meten en meetkunde (MM) en tot slot verbanden (V).

1.3 Taal- en rekenmethodes

Op Noorderpoort Gezondheidszorg en Welzijn en Noorderpoort Gezondheidszorg Assen gebruiken we voor Nederlands de methode NU Nederlands en voor Engels de methode NU Engels van uitgeverij Noordhoff.

Voor rekenen gebruiken we de methode Rekenblokken van uitgeverij Malmberg en –voor de examenvorbereiding- de methode SMART-rekenen.

De taal- en rekenmethodes bestaan uit een schriftelijk deel en een digitaal deel.

Om het digitale deel in de lessen te kunnen gebruiken, heb je een laptop nodig. De eisen waaraan je laptop moet voldoen, worden bekend gemaakt bij de start van je opleiding. De regels rondom laptopgebruik staan in de schoolgids. Bij de aanvang van de opleiding krijg je hulp bij het koppelen van je laptop aan het Noorderpoortnetwerk, zodat je op school online kunt werken. Ook activeren we de licentie(s) voor het digitale deel van de methode(s) klassikaal onder leiding van de docent.

Het werken in het digitale deel van de methode(s) lukt niet altijd. Dit kan liggen aan je laptop of aan het digitale programma. Hierbij geldt:

- Jij moet er zelf voor zorgen dat je laptop goed werkt. Evt. kun je hierbij assistentie vragen bij het servicepunt in het Leer- en Informatie Centrum (LIC) van de school.
- Jij moet er zelf voor zorgen dat je het digitale programma juist gebruikt. Je moet bv. de activeringsinstructies correct opvolgen en de updates tijdig installeren. Als zich hierbij problemen voordoen, moet je contact opnemen met de helpdesk van de uitgever van het programma.

- De school zorgt voor het voorkomen van en oplossen van problemen die te maken hebben met de internetverbinding en in de digitale programma's zelf. Het is belangrijk dat je storingen zo snel mogelijk meldt op het servicepunt in de het LIC of via servicepunt.vis@noorderpoort.nl, zodat wij deze snel kunnen verhelpen. Als school van te voren op de hoogte is van een storing, bv. door onderhoud ligt het programma er een poosje "uit", word je zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

GEEN LEERMIDDEL? GEEN LES!

In de eerste zes weken van de opleiding gaan we soepel om met studenten die nog niet over alle leermiddelen beschikken. Je krijgt even de tijd om je spullen voor elkaar te krijgen.

We verwachten dat je je hierin actief opstelt:

- **Overleg met je studieloopbaanbegeleider over de manieren om je opleiding te bekostigen.**
- **Vraag je studieloopbaanbegeleider je te helpen bij het bestellen van de boeken en licenties.**
- **Maak gebruik van leermiddelen die je op school kunt lenen. Vraag hiernaar bij het LIC.**
- **Ga direct naar het ICT-servicepunt in het LIC als je laptop of licenties niet werken.**

Daarna geldt: Geen leermiddel? Geen les! Zonder leermiddelen kun je nl. niet voldoen aan de inspanningsverplichting (art. 4 van de onderwijsovereenkomst). Je mag dan de lessen waarin gebruik gemaakt wordt van dit leermiddel niet meer volgen. Ook kun je niet deelnemen aan toetsen waarbij gebruik gemaakt wordt van de laptop en/of een licentie. Dit heeft gevolgen voor het voldoen aan de studievoortgangseisen (zie de studiewijzer van de opleiding).

1.4 Beoordeling van talen en rekenen: instaptoetsen, periodetoetsen, examens

Instaptoetsen

We starten in de eerste periode van de opleiding met instaptoetsen rekenen, Nederlands en evt. Engels, om je beginniveau te bepalen.² Wie welke instaptoets moet maken, staat in onderstaande tabel. De eerste instaptoets, rekenen, maak je op school onder de (reken)les. De overige instaptoetsen worden op school of thuis gemaakt, afhankelijk van hoe de opleiding dit heeft geregeld.

Instaptoetsen per opleidingsniveau

Instaptoets	Niveau 2-opl.: HZW	Niveau 3-opl.: VZ incl. MZ3 PW3	Niveau 4-opl.: AA, DA, TA MZ4, PW4, VP
Rekenen	X	X	X
Nederlands lezen	X	X	X
Nederlands taalverzorging	X	X	X
Engels lezen		X (ook VZ)	X
Engels luisteren		X (ook VZ)	X

Als je op een instaptoets meer dan één niveau lager scoort dan het uiteindelijk te behalen niveau is sprake van een hardnekkige achterstand. Je hebt dan een inspanningsverplichting om je achterstand weg te werken. Hoe dat gaat, staat in par. 1.5.

² Dit betreft de TOA-instaptoetsen.

Meer informatie over de instaptoetsen vind je op

<http://noorderpoort.nl/Scholen/gezondheidszorg%20en%20welzijn/roostersenzo/Paginas/Instaptoetsen-TOA.aspx>

Je krijgt een oproep voor het maken van de instaptoetsen via je noorderpoortmailadres.

Periodetoetsen

Aan het eind van elke periode krijg je, over de lessen rekenen, Nederlands en Engels van die periode, een periodetoets. Meer informatie over de toetsing staat in hoofdstuk 2 van deze TR-wijzer.

Examens

In het voorlaatste of laatste jaar van de opleiding worden de examens talen en rekenen afgenomen: Meer informatie over de examinering staat in hoofdstuk 3 van deze TR-wijzer.

1.5 Ondersteuning

Als blijkt dat je een achterstand in Nederlands, rekenen of Engels hebt, heb je een inspanningsverplichting om deze weg te werken. Hiervoor kun je op school terecht bij:

- ondersteuningscentrum taal en rekenen Verlengde Visserstraat, bij hardnekkige achterstand
- ondersteuningslessen taal en rekenen, bij tijdelijke moeilijkheden.

Op het TROV-rooster, dat tussen de gewone lesroosters staat, kun je zien waar en wanneer deze ondersteuning gegeven wordt. De lesmomenten staan niet in het klassenrooster, omdat ze niet voor de hele klas zijn. Dit betekent dat roosterwijzigingen, bijvoorbeeld als de docent ziek is, via je noorderpoortmailadres doorgegeven worden.

Evt. kun je daarnaast zelf individuele ondersteuning inschakelen of gebruik maken van de Zomerschool.

1.5.1 Taal- en rekenondersteuningscentrum taal en rekenen

De ondersteuning bij taal en rekenen wordt met ingang van 2016-2017 gegeven op de school zelf.

Op de locatie Assen vormen de TR-docenten samen het ondersteuningscentrum en coördineren en verzorgen de ondersteuning.

Op de locatie Verlengde Visserstraat komt er vanaf november 2016 op vier tot vijf dagdelen een schoolbreed taal- en rekenondersteuningscentrum met een coördinerend begeleider (TROV).

De ondersteuning bij taal en rekenen is bedoeld voor studenten:

- Met een hardnekkige achterstand op Nederlands, rekenen of Engels van meer dan één niveau onder het vereiste uitstroomniveau. Dat betekent een score op/van:
  - ❖ NED en REK: lager dan 1F voor studenten Dienstverlening/HZW, MZ3, PW3 en VZ (uitstroomniveau 2F)
  - ❖ NED en REK: 1F voor studenten AA, DA, MZ4, OA, PW4, SW, TA en VP (uitstroomniveau 3F)
  - ❖ ENG: lager dan A2 voor studenten van niveau 4-opleidingen (uitstroomniveau B1).

Het beginniveau wordt vastgesteld door TOA-instaptoetsen bij aanvang van de opleiding (voor de eerstejaars) of via de beoordelingen die tot dusver hebben plaatsgevonden (ouderejaars). Studenten met een leerbeperking die voldoende scores op de toetsen kunnen niet terecht bij het TRON.

- Voor wie Nederlands niet de moedertaal is en minder dan 5 jaar in Nederlands wonen.
- Die een niveau 4-opleiding doen, moeite hebben met Engels en volgens de docent Engels intensieve ondersteuning nodig hebben.

De taal- en rekendocenten (TR-docenten) maken -samen met de coördinerend begeleider taal en rekenen- een analyse van de resultaten op de TOA-instaptoetsen. Zij beslissen daarna wie wanneer in aanmerking komt voor de ondersteuning. Je wordt vervolgens persoonlijk uitgenodigd voor een taal- of rekengesprek om beter te bepalen of en welke ondersteuning je nodig hebt. Daarna wordt een ondersteuningsprogramma met je afgesproken. Het ondersteuningsprogramma houdt in:

- Wekelijkse ondersteuning gedurende één of meerdere periodes
- Pre-teaching, dat wil zeggen dat je met behulp van de lesmethode alvast de eerstvolgende gewone les gaat voorbereiden, zodat je deze les beter kunt volgen en zelfvertrouwen opbouwt
- Extra oefeningen op school of thuis met behulp van oefenmateriaal
- Evt. gespecialiseerde ondersteuning van een expert van de dienst Studentendienstverlening Noorderpoort.
- Terugkoppeling naar je eigen TR-docent en studieloopbaanbegeleider (SLB'er) over je ontwikkeling en benodigde aanpak in de overige lessen via het formulier Afsprakenblad (zie achterin deze TR-wijzer).

1.5.2 Ondersteuningslessen taal en rekenen

Op de locatie Verlengde Visserstraat worden naast het aanbod van het ondersteuningscentrum ondersteuningslessen Nederlands, Engels en rekenen gegeven op lesuur 1 of 9 gegeven door TR-docenten van je eigen opleiding. De lesmomenten en -docenten staan op het TROV-rooster.

Deze lessen zijn bestemd voor studenten die moeite hebben met een bepaalde vaardigheid, maar voor wie wat extra hulp, individueel of in een kleine groep, voldoende is om het eindniveau van de opleiding te halen.

Hoe gaat het deelnemen aan deze ondersteuningslessen in zijn werk:

- Als je hier heen wilt, kun je dat overleggen met je TR-docent of SLB'er, maar je kunt ook uit je zelf gaan. Voorwaarde voor het meedoen aan deze lessen is dat je gemotiveerd bent.
- Voordat je de eerste keer gaat, moet je via de mail contact leggen met de docent die de ondersteuningsles geeft. Vraag het mailadres bij het studentenloket van de school.
- De docent bepaalt hoeveel studenten tegelijkertijd deel kunnen nemen aan de ondersteuningsles. Als je niet direct kan deelnemen, spreekt de docent met je af wanneer je welkom bent.
- Tijdens de les gaat de docent samen met jou na wat het probleem is, of de ondersteuningsles hiervoor een oplossing is, wat de aanpak zal zijn en hoe lang de ondersteuning zal duren. Je bent verplicht de afgesproken periode deel te nemen aan de ondersteuningslessen, steeds op tijd aanwezig te zijn en de opdrachten/oefeningen die de docent opgeeft te maken. Het volgen van ondersteuningslessen is dus niet vrijblijvend. Wanneer je je niet aan de afspraken houdt, kan de docent de ondersteuning stopzetten en ben je niet langer welkom in deze lessen.
- De docent koppelt de voortgang terug naar je eigen TR-docent en naar de SLB'er via het formulier Afsprakenblad (zie achterin deze TR-wijzer).

1.6 Vrijstelling

In het mbo hebben studenten een onderhouds- en kwalificatieplicht wat betreft talen en rekenen.

De onderhoudsplicht betekent dat je tijdens de opleiding je taal- en rekenvaardigheden moet oefenen om op het vereiste niveau te blijven en/of te komen. We zorgen hiervoor via de lessen en de periodetoetsen.

De kwalificatieplicht betekent examen doen in talen en rekenen en hierbij voldoen aan de zak-/slaag-eisen die verplicht zijn voor diplomering.

Soms is het mogelijk vrijstelling te krijgen voor Nederlands, rekenen en/of Engels. Hoe dat gaat, lees je hierna.

1.6.1 Vrijstellingsregeling Nederlands en rekenen 2F (in mbo niveau 2 en 3)

Vrijstelling voor het centraal examen Nederlands 2F, het instellingsexamen Nederlands 2F of het centraal examen Rekenen 2F is in schooljaar 2016-2017 mogelijk als je:

1. Het examen 2F tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 in een andere mbo-niveau 2, 3 of 4 hebt gedaan.
Of
Verlenging hebt binnen dezelfde opleiding en tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 het examen 2F hebt gedaan.
2. Tenminste het cijfer 6 hebt behaald.
3. De opleiding waarvoor vrijstelling wordt verleend, afrondt binnen twee studiejaar na het studiejaar waarin je bent gediplomeerd of uitgeschreven met bovengenoemd resultaat.
NB Bij een verlenging van deze opleiding met max. één jaar blijft de vrijstelling staan.

Je krijgt dus geen vrijstelling als je:

- Nu mbo-niveau 2 of 3 doet en deze examens hebt gedaan voor 1 augustus 2015, ongeacht het resultaat.
- Nu mbo-niveau 2 of 3 volgt en in het vmbo eindexamen Nederlands of de rekentoets hebt gedaan en behaald.
- Nu mbo-niveau 2 of 3 doet en vergelijkbare toetsen/examens hebt gedaan en behaald op havo, vwo, hbo of universiteit.
- Nu mbo-niveau 2 of 3 volgt en tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 een centraal examens 3F hebt gedaan en behaald.

Let op: Het instellingsexamen Nederlands 3F geeft wel recht op vrijstelling voor het instellingsexamen Nederlands 2F.

1.6.2 Vrijstellingsregeling Nederlands en rekenen 3F (in mbo niveau 4)

Vrijstelling voor het centraal examen Nederlands 3F, het instellingsexamen Nederlands 3F of het centraal examen Rekenen 3F is in schooljaar 2016-2017 mogelijk als je:

1. Het examen 3F tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 in een andere mbo-opleiding hebt gedaan.
of
Verlenging hebt binnen dezelfde opleiding en tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 het examen 3F hebt gedaan.
Of
In schooljaar 2014-2015 of daarna eindexamen in het vak Nederlandse taal of de rekentoets op havo of vwo hebt gedaan.
2. Tenminste het cijfer 6 hebt behaald.
3. De opleiding waarvoor vrijstelling wordt verleend, afrondt binnen twee studiejaar na het studiejaar waarin je bent gediplomeerd of uitgeschreven met bovengenoemd resultaat.
NB Bij een verlenging van deze opleiding met max. één jaar blijft de vrijstelling staan.

Je krijgt dus geen vrijstelling als je:

- Nu mbo-niveau 4 volgt en het 3F-pilotexamen Rekenen hebt gedaan voor 1 augustus 2015, ongeacht het resultaat.
- Nu mbo-niveau 4 volgt en een 3F-examen Nederlands hebt gedaan voor 1 augustus 2015, ongeacht de status van het examen en het resultaat.
- Nu mbo-niveau 4 volgt en het havo- of vwo-diploma hebt gekregen voor 1 augustus 2014.
- Nu mbo-niveau 4 volgt vergelijkbare toetsen/examens hebt gedaan op hbo of universiteit.

Let op:

Als je na het behalen van je diploma mbo-niveau 4 wilt doorstromen naar een hbo-opleiding, kan een hoger cijfer vereist worden dan is toegekend via de vrijstelling. Dit moet je van tevoren realiseren en in die situatie evt. geen vrijstelling aanvragen.

1.6.3 Vrijstellingsregeling Engels (in mbo niveau 4)

Vrijstelling voor het pilotexamen Engels Lezen/Luisteren B1 en/of het instellingsexamen Engels Schrijven, Spreken, Gesprekken A2 is in schooljaar 2016-2017 mogelijk als je:

1. A. Het pilot- of instellingsexamen Engels tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 in een andere niveau 4-beroepsopleiding hebt gedaan.
of
B. Verlenging hebt binnen dezelfde opleiding en tussen 1 augustus 2015 en 31 juli 2016 het pilot- of instellingsexamen Engels hebt gedaan.
2. Tenminste het cijfer 6 hebt behaald.
3. De opleiding waarvoor vrijstelling wordt verleend, afrondt binnen twee studiejaar na het studiejaar waarin je bent gediplomeerd of uitgeschreven met bovengenoemd resultaat.
NB Bij een verlenging van deze opleiding met max. één jaar blijft de vrijstelling staan.

Je krijgt geen vrijstelling op basis van:

- Nu mbo-niveau 4 volgt en het eindexamenvak Engels op havo of vwo met tenminste een 5 hebt afgesloten (dit geldt pas vanaf de invoering van het centrale examen Engels in schooljaar 2017-2018).
- Nu mbo-niveau 4 volgt en het pilot- of instellingsexamen Engels in een mbo-opleiding op niveau 2- of 3 hebt gedaan en afgerond hebt met tenminste een 6 (vrijstelling op basis van een pilotexamen mag niet gegeven worden bij overstap naar een andere opleiding).
- Nu mbo-niveau 4 volgt vergelijkbare toetsen/examens hebt gedaan op hbo of universiteit.

Voor het aanvragen van een vrijstelling voor de examens Nederlands, rekenen en/of Engels ga je naar

<http://www.noorderpoort.nl/Scholen/gezondheidszorg%20en%20welzijn/roostersenzo/Paginas/Examenbureau/vrijstellingsaanvraag.aspx>

Vraag de vrijstelling binnen zes weken na de start van je opleiding aan.

Vergeet niet een bewijsstuk mee te sturen.

Een aantal leden van de schoolexamencommissie, die de vrijstellingscommissie TR vormen, besluit over het verlenen van een vrijstelling voor een examen. Jij, je SLB'er, de teammanager, indien bekend de TR-docent en het examenbureau krijgen hierover via de noorderpoortmail schriftelijk bericht. Een toegekende vrijstelling wordt uitgedrukt in een cijfer. Het examenbureau verwerkt het vrijstellingscijfer in het examenresultatenregistratiesysteem People Soft.

Als vrijstelling is verleend voor een examen, krijg je ook vrijstelling voor de periodetoetsen. Dit wordt met VR zonder bijbehorend cijfer geregistreerd op het toetsoverzicht. Je moet wel aanwezig zijn bij de lessen, maar mag tijdens de lessen met ander schoolwerk aan de slag.

Als je geen vrijstelling hebt gekregen voor een examen, ben je verplicht de lessen volgens rooster te volgen en de periodetoetsen te maken.

1.7 Toetsing en examinering voor studenten met special needs

Als je een special need, zoals een leerbeperking, fysieke beperking of taalachterstand hebt, kun je in aanmerking komen voor het gebruikmaken van faciliteiten bij het maken van toetsen en examens of een aangepast rekenexamen (ER-examen) (z.o.z. voor overzicht van deze special needs). Je moet dan wel beschikken over een faciliteitenpas.

1.7.1 Aanvragen van een faciliteitenpas

Het aanvragen van een faciliteitenpas gaat als volgt:

- Geef bij de start van de opleiding direct bij je SLB'er aan dat je een special need, zoals een leerbeperking, fysieke beperking of taalachterstand, hebt.
- Maak, als je deze hebt, een scan van een bewijsstuk van de beperking, zoals een dyslexieverklaring, een recente medische verklaring of een bewijs van verblijf.
- Maak per email een afspraak met een studentbegeleider van het Begeleidings- en Adviesteam (BAT) van de school om de faciliteitenpas aan te vragen. Voeg als bijlage een scan van het officiële document toe aan je mailtje.
- De BAT'er nodigt jou uit om de aanvraag van de faciliteitenpas in orde te maken.

Voor het aanvragen van een faciliteitenpas gebruiken BAT en jij de volgende link

<http://noorderpoort.nl/Studentinfo/begeleiding/Paginas/Faciliteitenpas.aspx>

Vraag de faciliteitenpas binnen zes weken na de start van je opleiding aan.

Vergeet niet, als je dat hebt, een bewijsstuk mee te sturen.

- De aanvraag gaat via de BAT'er van de opleiding naar Noorderpoort Studie & Advies.
- Noorderpoort Studie & Advies beoordeelt de aanvraag:
  - Optie 1: De aanvraag is onderbouwd met een geldig bewijsstuk. Op basis hiervan worden één of meer faciliteiten worden toegekend.
  - Optie 2: De aanvraag is niet onderbouwd met een geldig bewijsstuk. Dan moet er eerst nader onderzoek plaatsvinden. In geval van ernstige taal- of rekenproblematiek kun je in dit kader eerst verplicht worden om naar TROV te gaan. De BAT'er informeert jou en je SLB'er over het verdere verloop. Je hebt geen recht op aanpassingen totdat er een officieel bewijsstuk is.
- Je krijgt de faciliteitenpas van de BAT'er of SLB'er. Bewaar deze goed!
Er wordt een kopie of scan gemaakt voor het onderwijskundig dossier.
Op de faciliteitenpas staat welke faciliteiten zijn toegekend (z.o.z. voor overzicht van mogelijke faciliteiten). Het uitgangspunt bij het toekennen van faciliteiten is dat ze jou helpen en leiden tot een gelijkwaardige beoordeling bij toetsen en examens.

Bij ernstige reken- en wiskundeproblematiek (ERWP) wordt, in plaats van of naast een faciliteitenpas, een ERWP-verklaring afgegeven door Noorderpoort Studie & Advies (S&A). Deze moet je op dezelfde manier aanvragen als de faciliteitenpas. Voor de aanvraag is een SDV-rapportage met onderbouwing van de problematiek vereist. Deze krijg je alleen wanneer je gedurende een periode begeleid bent door de S&A-expert binnen TROV, je daar aantoonbare inspanning hebt geleverd om het probleem te verhelpen, maar geconstateerd wordt dat er geen vooruitgang kan worden geboekt.

OVERZICHT VAN SPECIAL NEEDS EN FACILITEITEN

Dyslexie

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen (in alle tijdvakken)
  - Toestaan gebruik verklanking/spraaksynthese bij toetsen en examens
  - Spellingsfouten niet meerekenen als dit niet het toetsdoel is.
-

Dyscalculie

- Extra tijd (20%) bij rekentoetsen, -examens en -opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij het centrale examen rekenen (alleen in tijdvak 3 en 4)
  - Toestaan gebruik van rekenkaart (model CvTE) bij centrale examen rekenen
-

Ernstige reken- en wiskundeproblemen (ERWP)

- Een aangepast centraal examen op een lager niveau (alleen in tijdvak 3 en 4),
  - Met 30 min. extra tijd,
  - Bij alle opgaven gebruik van de rekenmachine,
  - Gebruik van de rekenkaart (model CvTE)
-

Visuele beperking

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen (alleen in tijdvak 3 en 4)
  - Opgaven met een sterk visueel karakter vervangen door gesproken tekst/verklanking
  - Toestaan gebruik groter beeld(scherm) en audio-ondersteuning
-

Auditieve beperking

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen en een aangepast centraal examen Nederlands (alleen in tijdvak 3 en 4)
  - Luistervragen vervangen door extra leesvragen
  - Toestaan inzet doventolk als "woordenboek" bij toetsen, examens en opdrachten
-

Ernstige spraak- en taalmoeilijkheden (ESM)

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen (alleen in tijdvak 3 en 4)
  - Indien ook luisterproblemen? > *faciliteiten aangegeven bij auditieve beperking*
-

Psychisch/gedrag bijv. Ad(h)d, Pdd-nos, overig

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen
  - Aanpassing toets- en examencondities ter voorkoming van afleiding
  - Individuele opdrachten naast/i.p.v. (gedeeltelijk) groepsopdrachten
-

Lichamelijke beperking/chronische ziekte

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen
  - Toestaan tijdelijke onderbreking van toetsen en (centrale) examens; netto tijd blijft gelijk
  - Absentieregeling / aanwezigheidsversoepling
-

NT2 <6 jaar in Nederland

- Extra tijd (20%) bij alle toetsen, examens en opdrachten
  - Extra tijd tot max. 30 min. bij de centrale examens taal & rekenen
  - Toestaan van gebruik van een verklarend woordenboek (beeldwoordenboek, NT2, NL-thuistaal) bij toetsen en (centrale) examens
-

1.7.2 Gebruikmaken van de faciliteitenpas bij toetsen en examens op school/in de BPV

Het hebben van een faciliteitenpas wordt niet zichtbaar bij je naam in de schooladministratie of op klassenlijsten. Dat betekent het volgende bij toetsen en examens die je maakt op school en/of in de BPV:

- Vertel degene die de toets/het examen afneemt van te voren dat je een faciliteitenpas hebt en op welke faciliteiten je recht hebt bij het maken van toetsen/examens, zodat er rekening mee kan worden gehouden.
- Je krijgt op een toets- of examenmoment alleen faciliteiten als je je faciliteitenpas kunt tonen.
- Degene die de toets/het examen afneemt en/of beoordeelt, schrijft "fac.pas" bovenaan de toets of het beoordelingsformulier.

1.7.3. Gebruikmaken van de faciliteitenpas en ER-verklaring bij centrale (pilot)examens tijdens special needs-zittingen

De centrale examens worden op Noorderpoort afgenomen op het Examen centrum Groningen aan de Diamantlaan.

Als je een faciliteitenpas of ER-verklaring hebt, kun je je examen doen op een speciale special needs-zitting. Welk examen je doet, hangt af van de opleiding die je volgt en je "special need":

- Het *gewone centrale examen Nederlands of rekenen 2F of 3F met gebruikmaking van faciliteiten*
- Het *rekenexamen 2ER of 3ER* voor studenten met ernstige rekenproblemen en dyscalculie, waarin de rekenkundige handelingen zijn vereenvoudigd en de student met hulpmiddelen wordt ondersteund. Je moet een verklaring tekenen dat je akkoord gaat met een vermelding van dit examen op de resultatenlijst bij je diploma. Deze vermelding kan invloed hebben op evt. doorstroom naar een vervolgopleiding of arbeidsmarkt.
- Het *pilot rekenexamen 2A of 2A-ER* voor studenten van mbo-niveau 2 voor wie het rekenexamen 2F niet haalbaar is en/of die kampen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie. Dit pilotexamen kan alleen gedaan worden als extra kans. Je moet dus altijd ook meedoen aan een gewoon rekenexamen 2F of rekenexamen 2ER.

Wat zijn de regels om in aanmerking te komen voor zo'n special need-examen(moment) (zie ook het schema aan het eind van deze paragraaf).

- Studenten met dyslexie, een auditieve beperking of een visuele beperking, die een faciliteitenpas hebben, maken op de "Special Needs-zittingen" het gewone examen met gebruik van faciliteiten, zoals extra tijd of een verklankingsprogramma.
- Voor studenten met rekenproblemen zijn er twee mogelijkheden:
  1. Je hebt een faciliteitenpas vanwege dyscalculie; op basis hiervan doe je het gewone rekenexamen met faciliteiten, zoals extra tijd en gebruik van een rekenkaart.
  2. Je hebt een faciliteitenpas en een ER-verklaring of je hebt alleen een ER-verklaring, op basis waarvan je het aangepaste rekenexamen op een lager niveau doet (minder opgaven, meer tijd, de moeilijke opgaven er uit, gebruik rekenmachine en rekenkaart, terugbladeren).
- Om deel te mogen nemen aan een ER-examen moet je een aanvraag indienen bij de schoolexamencommissie. Eerste voorwaarde voor het verlenen van toestemming is dat je aantoonbaar ernstige problemen hebt met de beheersing van de vereiste rekenvaardigheden. Dit is in ieder geval aantoonbaar indien je:
  - Je hebt ingespannen de vereiste rekenvaardigheden te leren (bewijs: aanwezigheid en inzet bij de rekenlessen en doorwerken van rekenblokken digitaal),
  - Je daarbij gebruik heeft gemaakt van de ondersteuning van het ondersteuningscentrum (bewijs: deelname aan TROV) en

- Je desondanks aanhoudend onvoldoende resultaten laat zien (bewijs: scores op TROV-testen, oefentoetsen in rekenblokken en periodetoetsen).

Tweede voorwaarden voor het verlenen van toestemming is dat je akkoord gaat met de (verplichte) vermelding van het ER-resultaat op de resultatenlijst bij het diploma. Hiermee is voor het vervolgonderwijs of een werkgever helder welk examen je hebt afgelegd voor het behalen van het diploma, wat van invloed kan zijn op het bepalen van jouw geschiktheid voor een opleiding of baan.

- Kijk voor de faciliteiten bij andere leerbeperkingen in het Schema Centrale examinering voor studenten met special needs aan het eind van deze paragraaf.
- Je moet je individueel aanmelden voor bovengenoemde examens.

Je aanmelden voor een aangepast examen/special need-zitting doe je via de link

http://www.noorderpoort.nl/Scholen/gezondheidszorg%20en%20welzijn/roostersenzo/Paginas/COE_aangepaste_examens.aspx

- Je kunt je eerste aanmelding versturen vanaf het moment waarop je hoort dat jouw klas is geplaatst voor dit examen. De evt. tweede aanmelding voor een herkansing kun je versturen zodra je je cijfer hebt gekregen.
- De examenmomenten zijn op andere momenten dan waarop je klas examen doet, maar wel in dezelfde periodes, behalve de 2A-/2A-ER-examens die je niet kunt doen in periode 1. Wanneer je het examen moet maken, hoor je via je noorderpoortmail.
- Je wordt alleen toegelaten tot het special needs-examenmoment als je je van te voren hebt aangemeld en je je faciliteitenpas kunt tonen.
- Op gewone examenmomenten kun je geen gebruik maken van faciliteiten of een aangepast rekenexamen maken, ook al heb je een faciliteitenpas.

Schema Aanpassingen in de centrale examinering voor studenten met special needs

Mogelijke aanpassingen op basis van	Welke aanpassingen zijn mogelijk ①					Examenperiode waarin mogelijk	Toelating tot centraal examen	
	Half uur extra tijd	Aangepast examen	Verklaring	Gebruik rekenkaart CvTE	Overige aanpassingen ②		Met Faciliteitenpas	Met verklaring Studie & Advies
Dyslexie	X		X			Alle	X	
Dyscalculie en/of Ernstige Rekenproblemen (ER)	Met Faciliteitenpas dyscalculie	X			X ③	Alle	X	
	Met verklaring ER	X ④	X		X ③	⑤	2,3,4 & 5 ⑧	X
Visuele beperkingen	X	X ⑥				2,3,4 & 5	X	
Auditieve beperkingen	X	X			⑦	2,3,4 & 5	X	
Overige beperkingen zoals ESM, AD(H)D	X				①	Alle	X	
NT2 < 6 jaar Nederlandstalig onderwijs	X					Alle	X	

① Als de vermelde aanpassingen niet toereikend zijn, dan kunnen er extra voorzieningen worden aangevraagd. Aanvragen voor extra (niet in het overzicht genoemde) voorzieningen moeten onderbouwd worden aangevraagd bij examencentrumgroningen@noorderpoort.nl Vandaar worden de aanvragen doorgestuurd naar de Examencommissie AVO (ECAVO) of naar het College voor Toetsen en Examens (CvTE).

② Gebruik woordenboeken:

De standaarden zijn:

- een gewoon verklarend woordenboek Nederlands bij examens Nederlands en rekenen
- een gewoon verklarend woordenboek Engels-Nederlands bij een examen Engels.

Deze woordenboeken worden op het Examen Centrum beschikbaar gesteld en hoeven dus niet te worden meegenomen. De kandidaat die dat wenst mag kiezen voor een andere vorm, bijvoorbeeld een beeldwoordenboek, een speciaal woordenboek "Nederlands als tweede taal" of een woordenboek dat de Nederlandse (of Engelse) taal omzet naar zijn of haar thuistaal. Dit woordenboek moet de kandidaat zelf meenemen. Het gebruik van een dergelijk woordenboek dient **voor de start van het examen** bij de afnameleider van de special needs-zitting te worden gemeld.

③ De rekenkaarten die gebruikt mogen worden, zijn te vinden op www.examenblad.mbo.nl, bij de informatie over de ER-examens.

④ Het ER-examen duurt standaard een half uur langer. Als daarnaast ook sprake is van bijvoorbeeld een auditieve beperking (dus niet alleen van dyscalculie of ernstige rekenproblemen), dan kan nog een half uur extra tijd worden toegekend.

⑤ Gebruik van eigen rekenmachine is toegestaan.

⑥ Tijdig (minimaal twee maanden voor de start van de betreffende examenperiode) melden bij tr.ex.gew@noorderpoort.nl. Van hieruit wordt dit doorgegeven aan de afnameplanner van het examen centrum waar het examen wordt afgenomen: het examen is meestal maatwerk.

⑦ Inzet van (beëdigde) doventolk, in de rol van "woordenboek" is toegestaan.

⑧ Tijdig melden bij tr.ex.gew@noorderpoort.nl. Van hieruit wordt dit doorgegeven aan afnameplanner van het examen centrum waar het examen wordt afgenomen, zodat de kandidaat met een ER-verklaring kan worden gekoppeld aan het ER-examen.

Zonder Faciliteitenpas of ER-Verklaring van Noorderpoort Studie & Advies kunnen bij Centrale Examens GEEN aanpassingen worden toegekend. Alleen de volgens de Faciliteitenpas toegestane aanpassingen kunnen tijdens een Centraal Examen worden toegekend.

Hoofdstuk 2 De toetsing van talen en rekenen

Inleiding: Periodetoetsen

Aan het eind van elke periode krijg je, over de lessen Nederlands, rekenen en Engels van die periode, een periodetoets. Periodetoetsen zijn voortgangstoetsen. Ze tellen mee voor het besluit of je wel of niet overgaat, maar wegen niet mee in de examenresultaten.

2.1 Regels bij de afname van periodetoetsen

In elke periode dat je Nederlands, rekenen en Engels hebt, krijg je aan het eind van de periode een periodetoets over de vaardigheden van die periode. De TR-docent vertelt wat je voor de toets moet leren en/of maken.

De periodetoetsen tellen mee voor de studievoortgang. Daarom is een zorgvuldige afname belangrijk. De regels die hierbij gelden zijn dezelfde als bij de instellingsexamens (zie hoofdstuk 3 van de TR-studiewijzer).

2.2 Regels bij de beoordeling van periodetoetsen

- We maken toetsresultaten binnen drie weken na het toetsmoment bekend.
- Als de toetsresultaten bekend zijn, krijg je gelegenheid om de gemaakte toets in te zien en na te bespreken. De inzage en nabespreking heeft twee doelen:
  - Nagaan wat je goed en fout hebt gedaan, zodat je van de gemaakte fouten kunt leren. Wat is de reden dat dat je vragen fout beantwoord hebt of handelingen fout hebt uitgevoerd? Heb je de vraag/opdracht niet goed gelezen? Heb je onvoldoende geleerd of geoefend? Of .....?
  - Nagaan of het toetsresultaat correct tot stand gekomen is.
- Voor het overgangsmoment (dit moment verschilt per opleiding) wordt het gemiddelde cijfer per vak berekend. Er vindt dus compensatie plaats tussen de toetsen per leerjaar.
- Het overgangsbesluit wordt genomen op basis van de gemiddeldes per vak voorafgaand aan het overgangsbesluitvormingsmoment dat de opleiding hanteert en is gebaseerd op de uiteindelijke slaag-/zakregeling:
  - In niveau 2-opleidingen moet je voldoen aan de 5-6-regeling
  - In niveau 3-opleidingen moet je voldoen aan de 5-6-regeling
  - In niveau 4-opleidingen moet je voldoen aan de 5-6-6-regeling.
- Pas als het gemiddelde per vak niet voldoet aan de overgangseisen, vindt herkansing plaats. Het voortgangsoverleg van je opleiding besluit, in overleg met de TR-docent en je SLB'er, over het aantal herkansingen en de herkansingswijze.
- Een voldoende gemaakte toets mag je niet herkansen om je resultaat te verbeteren.
- Als je niet voldoet aan de overgangsregels voor rekenen, Nederlands en/of Engels mag door met de opleiding, als je volgens je SLB'er, je TR-docent en evt. andere betrokken docenten voldoet aan de volgende voorwaarden:
  - Je spant je tijdens de gewone lessen in voor het verbeteren van je resultaten. Dit blijkt uit:
    - (1) aanwezigheid in lessen
    - (2) inzet in de lessen, zoals maken van huiswerk, actief en constructief meedoen, werken met de taal- en rekenboeken en/of de licentie volgens instructies van de docent, actief gebruikmaken van faciliteiten
    - (3) inzet voor de toetsen, zoals serieuze toetsvoorbereiding, aanwezig zijn op de toetsmomenten, volgens inschatting docent maximale toetsprestatie leveren met evt. gebruikmaking van faciliteiten.

- Je maakt volgens de met jou gemaakte afspraken gebruik van het ondersteuningscentrum en/of de ondersteuningslessen.
- Je voldoet wel aan de overgangseisen voor het beroepsdeel en loopbaan- en burgerschapsdeel van de opleiding.
- Je bent bereid je aan de gestelde overgangsvoorwaarden te houden, bv. het maken van een rekentaak, het regelen van bijles enz.
- De overgangsvoorwaarden worden schriftelijk vastgelegd. De SLB'er controleert of je je hieraan houdt. Bij het je niet houden aan de afspraken kan alsnog besloten worden dat je teruggeplaatst wordt of moet stoppen met de opleiding.
- Als bij de overgang naar het examenjaar blijkt dat de afspraken niet leiden tot verbetering van de cijfers die meetellen voor de slaag-/zakregeling (dit zijn de cijfers voor Nederlands en Engels, rekenen telt voorlopig niet mee voor slagen/zakken) en je daardoor grote kans loopt het diploma niet te halen, gaan we in gesprek over de mogelijkheden die er voor jou zijn, bv. verlenging van de opleiding, afstromen naar een lager kwalificatieniveau of stoppen met de opleiding.

Hoofdstuk 3 De examinering van talen en rekenen

Inleiding: Examens

In de tweede helft van de opleiding worden de examens talen en rekenen afgenomen.³ De examens tellen gefaseerd mee voor de slaag-/zakregeling (zie schema in dit hoofdstuk). In de pilotfase spreken we van pilotexamens, daarna van centrale examens (CE). Bij de talen is daarnaast sprake van een instellingsexamen (IE). Hieronder vatten we de informatie over de centrale examens samen, gericht op de opleidingen op jouw school, en gaan we daarnaast in op de schoolregels voor de instellingsexamens.

Uitgebreide informatie over de regelgeving rond de centrale examens is te vinden via de links:

<http://www.examenbladmbo.nl>

http://www.noorderpoort.nl/Studentinfo/taal_en_rekenen/Paginas/Centrale-examinering.aspx

3.1 De examens Nederlands, Engels en rekenen

Het **examen Nederlands** bestaat uit:

- CE lezen en luisteren 2F en 3F via digitale CITO-toetsen (invoeringsjaar 2F 2015-2016; invoeringsjaar 3F 2014-2015)
- IE schrijven en spreken / gesprekken 2F en 3F via TOA-examens.

Het **examen Engels** bestaat uit:

- Pilotexamen lezen en luisteren B1 via digitale CITO-toetsen (invoeringsjaar CE B1 2017-2018)
- IE schrijven en spreken / gesprekken A2 via TOA-examens.
NB Binnen de niveau 4-opleiding Onderwijsassistent wordt naast het generieke pilotexamen Engels een beroepsspecifiek examen schrijven, spreken en gesprekken gedaan via taalprestaties van Stichting Consortium Beroepsonderwijs).

Het **examen rekenen** bestaat uit een CE rekenen 2F en 3F via een digitale CITO-toets (invoeringsjaar 2F 2016-2017, invoeringsjaar 3F 2015-2016).

Bij "special needs" kan het examen worden gedaan met gebruikmaking van faciliteiten of in de vorm van een aangepast examen (zie hiervoor hoofdstuk 1 van deze TR-wijzer).

3.2 Bekendmaking, normering en weging van de examens

Je krijgt via de noorderpoortmail bericht van de behaalde cijfers voor de centrale (pilot)examens.

De docent bericht je over de resultaten van de instellingsexamens.

Alle cijfers worden digitaal verwerkt door het examenbureau. Je hebt zelf digitaal of krijgt schriftelijk overzicht van de behaalde resultaten.

---

³ Als je wilt weten wanneer de groep/klas waar jij in zit, voor het eerste examenmoment wordt opgeroepen, moet je je docent vragen naar het overzicht hiervan. De koppeling naar dit overzicht staat in de Visstand, die elke docent wekelijks via zijn/haar mail ontvangt.

Bij Nederlands en Engels is het eindcijfer het gemiddelde van het cijfer op het centraal (pilot) examen en op het instellingsexamen. Deze beide deelcijfers worden afgerond op 1 decimaal. Het eindcijfer Nederlands en Engels wordt afgerond op 0 decimaal, dus in een heel getal.

Bij rekenen is het eindcijfer het cijfer van het centraal examen, dat afgerond wordt op 0 decimaal, dus in een heel getal.

Bij de afronding naar de eindcijfers geldt:

- cijfer $\geq$ .5 wordt afgerond naar boven;
- cijfer $<$ .5 wordt afgerond naar beneden.

Het meetellen van de cijfers voor het al dan niet halen van het diploma (de slaag-/zakbeslissing) wordt gefaseerd ingevoerd.

Voor mbo-2 en mbo-3 opleidingen die zijn gestart na 1 augustus 2012 geldt dat bij diplomering:

- voor Nederlands ten minste het eindcijfer 5 moet zijn behaald
- het examenonderdeel rekenen moet zijn afgelegd.

Voor mbo-4 opleidingen die zijn gestart na 1 augustus 2010 geldt dat bij diplomering:

- voor Nederlands en Engels ten minste het eindcijfer 5 en eindcijfer 6 moet zijn behaald (in willekeurige volgorde)
- het examenonderdeel rekenen moet zijn afgelegd.

In de onderste schema's op de volgende bladzijden is de slaag-/zakbeslissing voor de komende schooljaren weergegeven.

Als gevolg van de gefaseerde invoering van de slaag-/zakregeling zijn in schooljaar 2016-2017 alleen nog in schooljaar 2015-2016 behaalde cijfers van pilotexamens geldig van:

- Rekenen 2F, mits dit heeft plaatsgevonden in de tweede helft van dezelfde opleiding als je nu volgt.
- Engels, mits dit heeft plaatsgevonden in de tweede helft van dezelfde opleiding als je nu volgt en het pilotexamen met ten minste het cijfer 6.0 is afgesloten.

Vrijstelling op basis van een pilotexamen kan dus niet worden gegeven bij overstap naar een andere opleiding.

Als je geen vrijstelling (meer) hebt op grond van eerder behaalde resultaten van pilotexamens, is deelname aan CE verplicht. Zonder CE-resultaat kun je dan NIET diplomeren.

Geldigheid van cijfers op pilotexamens bij overgang naar CE in niveau 2- en 3-opleidingen

Examen / Vak / Niveau	Cijfer pilotexamens	Wanneer behaald?	Vrijstelling mogelijk in 16-17?
Pilotexamens Nederlands 2F (CE in 15-16)	≥ 6.0 (voldoende)	Voor 31 juli 2015	Nee
	< 6.0 (onvoldoende)		Nee
Pilotexamens Rekenen 2F (CE in 16-17)	≥ 6.0 (voldoende)	Tussen 1 aug. 2015-31 juli 2016	Ja, mits het cijfer is behaald in dezelfde opleiding en je voor 1 aug. 2017 het diploma behaald.
	< 6.0 (onvoldoende)		Nee
In mbo-niveau 2: Pilotexamens Rekenen 2A Pilotexamens Rekenen 2A-ER *	NVT Het cijfer wordt extra vermeld op de resultatenlijst of op een aparte bijlage	Tussen 1 aug. 2016-31 juli 2017	NVT (het examen wordt voor het eerst gedaan in 2016-2017)

* In niveau 2-opleidingen kan naast het 2F of 2ER rekenexamen ook als extra kans een 2A of 2A-ER rekenexamen gedaan worden als er sprake is van ernstige rekenproblemen en dyscalculie (zie hoofdstuk 1 voor meer informatie over centrale examinering voor studenten met special needs).

Examenplan en slaag-/zakregeling talen en rekenen mbo niveau 2

Examens niveau 3-opleidingen		Examenvorm en waardering Centraal examen = CE Instellingsexamen = IE	Weging	Eisen voor de slaag-/zakbeslissing	
				Diplomering in 2016-2017 Incl. verlengers die diplomeren in 2017-2018	Diplomering vanaf 2017-2018 (excl. verlengers uit 2016-2017)
REK 2F REK 2ER *	33329	CE REK 2F CE REK 2ER (CE vanaf 2016-2017) Via digitale CITO- toets; cijfer	100 %	REK: Deelname verplicht. Cijfer telt niet mee voor behalen diploma. Vermelding cijfer op resultatenlijst bij diploma. NB Cijfer pilotex. uit 15-16 mag gebruikt worden, mits ≥ 6.0 en diplomering in 2016-2017.	REK: Deelname verplicht. Cijfer telt niet mee voor behalen diploma. Vermelding cijfer op resultatenlijst bij diploma. NB Cijfer pilotex. mag niet meer gebruikt worden.
N E D 2 F	Lezen	33254	CE NED 2F (CE vanaf 2015-2016) via digitale CITO- toets; cijfer op 1 dec.	50 %	NED: 5 of hoger Vermelding cijfer op resultatenlijst bij diploma. NB COE-cijfer mag niet meer gebruikt worden.
	Luisteren				
	Schrijven	33253	IE via TOA-ex. (vanaf cohort 2014); cijfer op 1 dec.	25 %	
	Spreken				
Gesprekken					

Geldigheid van cijfers op pilotexamens bij overgang naar CE in niveau 4-opleidingen

Examen / Vak / Niveau	Vrijstelling mogelijk in 2016-2017?
Pilotexamens Nederlands 3F (CE in 14-15)	In niveau 4-opleidingen zijn vrijstellingen op basis van pilotexamens vanaf 1 augustus 2016 niet meer mogelijk.
Pilotexamens Rekenen 3F (CE in 15-16)	
Instellingsexamen of pilotexamens Engels lezen/luisteren (CE in 17-18)	Ja, mits: <ul style="list-style-type: none"> • cijfer $\geq$ 6.0 (voldoende) • in 15-16 behaald • in dezelfde opleiding als je nu doet en • je de opleiding afrondt in 16-17 of daarna.

Examenplan en slaag-/zakregeling talen en rekenen mbo niveau 4

Examens niveau 4-opleidingen		Examenvorm en waardering Centraal examen = CE Instellingsexamen = IE	Weging	Eisen voor de slaag-/zakbeslissing			
				Diplomering in 2016-2017 Incl. verlengers die diplomeren in 2017-2018	Diplomering vanaf 2017-2018 (excl. verlengers uit 2016-2017)		
REK 3F REK 3ER	33332	CE REK 3F CE REK 3ER (CE vanaf 2015-2016) via digitale CITO- toets; cijfer	100 %	REK: Deelname verplicht. Cijfer telt niet mee voor behalen diploma. Vermelding cijfer op resultatenlijst bij diploma. NB Cijfer pilotex. mag niet meer gebruikt worden.	REK: Deelname verplicht. Cijfer telt niet mee voor behalen diploma. Vermelding cijfer op resultatenlijst bij diploma.		
N E D 3 F	Lezen	33256	CE NED 3F (CE vanaf 2014-2015) via digitale CITO- toets; cijfer op 1 dec.	50 %	NED/ENG: 5-6-regeling Dit betekent: Van het eindcijfer NED en ENG mag er één onv. zijn (niet lager dan een 5.0). Het andere cijfer moet tenminste een 6.0 zijn. Vermelding cijfers op resultatenlijst bij diploma.	NED/ENG: 5-6-regeling Dit betekent: Van het eindcijfer NED en ENG mag er één onv. zijn (niet lager dan een 5.0). Het andere cijfer moet tenminste een 6.0 zijn. Vermelding cijfers op resultatenlijst bij diploma.	
	Luisteren						
	Schrijven	33255	IE via TOA-ex. (va. coh. 14); cijfer op 1 dec.				25 %
	Spreken						25 %
Gesprekken							
E N G E L S	Lezen B1	33365	IE via pilotex.; cijfer	25 %			
	Luisteren B1			25 %			
	Schrijven A2	33366	IE via TOA-examen (va. coh. 14); cijfer OA Beroepsspecifieke IE B1 via taalprestaties *	25 %			
	Spreken A2			25 %			
Gesprekken A2							

* De opleiding OA kent naast de generieke examens Engels op A2/B1, beroepsspecifieke examens Schrijven, Spreken en Gesprekken op B1. Deze beroepsspecifieke examens worden afgenomen via de taalprestaties van Stichting Consortium Beroepsonderwijs.

3.3 Regels bij de centrale (pilot)examens

3.3.1 Regels voor de examenplanning

- Deelname aan CE/pilotexamens is verplicht, ook als het examen daarnaast bestaat uit een IE en als het diploma behaald kan worden zonder dat een voldoende vereist is. Zonder CE-cijfers kun je niet diplomereren.
- De CE worden afgenomen in landelijk vaststaande tijdvakken (periodes) en daarbinnen op door het Noorderpoort vastgestelde momenten (zie schema aan het eind van deze paragraaf).
- De CE worden digitaal afgenomen in het Examen centrum Groningen op de locatie Diamantlaan via CITO-toetsen:
  - Nederlands lezen/luisteren
  - Rekenen
  - Engels lezen/luisteren.
- Bij het inplannen van studenten op de examenmomenten houden we rekening met drie eisen:
  - Je mag pas voor het eerst examen doen als je over de helft van je opleiding bent.
  - Je bent in staat het examen twee keer (eerste kans en herkansing) te doen in twee verschillende tijdvakken, voordat je gaat diplomereren.
  - Per tijdvak mag je maar één keer examen in een vak doen.
- Deelname is alleen mogelijk in Nederland. Bij de aanmelding dient dus rekening gehouden moeten worden met een evt. buitenlandse stage.
- De opleiding die je doet, bepaalt het examenniveau:
  - Als je een niveau 2- of 3-opleiding doet, doe je de 2F-examens Nederlands en rekenen. Soms is het mogelijk een ander examen te doen:
    - Sommigen komen in aanmerking voor het 2ER-examen rekenen of -alleen op niveau 2- het 2A-examen rekenen (zie hoofdstuk 1).
    - Binnen de niveau 3-opleiding Pedagogisch werk is in schooljaar 2016-2017 gestart met het aanbieden van Nederlands op niveau 3F, omdat dit gevraagd wordt in het werkveld en leidt tot een beter perspectief op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat eerst het verplichte 2F-examen wordt gedaan en daarna ook het 3F-examen. Voor beide examens wordt je als klas opgegeven.
    - Als je een niveau 3-opleiding doet en wilt doorstromen naar een niveau 4-opleiding, kun je bij aanvang van het schooljaar waarin het examen Nederlands en rekenen plaatsvindt bij de schoolexamencommissie aanvragen om, naast het verplichte 2F-examen, ook een 3F-examen te mogen doen. Je moet je individueel aanmelden voor het examen op het hogere niveau. Het 3F-examenresultaat is niet van invloed op de slaag-/zak-beslissing in de opleiding die je nu doet. Of het examenresultaat bij doorstroom recht geeft op vrijstelling in een niveau 4-opleiding staat in vrijstellingsregels (zie hoofdstuk 1).
  - Als je een niveau 4-opleiding doet, doe je het 3F-examen Nederlands en rekenen en het B1-pilotexamen Engels. Soms is het mogelijk een ander examen te doen:
    - Sommigen komen in aanmerking voor het 3ER-examen rekenen (zie hoofdstuk 1).
    - Vanaf 2017-2018, als het pilotexamen overgaat in het centraal examen, is het mogelijk het centraal examen Engels op een hoger niveau (B2) af te leggen. Wellicht maakt Noorderpoort dit ook al mogelijk in 2016-2017, op vrijwillige basis en als extra examen naast het verplichte pilotexamen.

3.3.2 Regels voor de aanmelding en oproep

- Je wordt voor het eerste examenmoment, als klas, aangemeld via school.
- Als je beschikt over een faciliteitenpas of een ER-verklaring, moet je je altijd individueel aanmelden voor het examen. Deze zg. special needs-examens vinden nl. op andere momenten plaats. Op gewone examenmomenten kun je geen gebruik maken van faciliteiten, ook al heb je een faciliteitenpas (zie hoofdstuk 1).
- Er kunnen redenen zijn waardoor je eerder dan de klas waarin je zit voor het eerst de CE moet doen, zoals versnelling van de opleiding of beroepspraktijkvorming in het buitenland. Overleg dit met je SLB'er en TR-docent en meld je individueel aan voor de examens.

Individuele aanmelding voor examens (bij het eerder maken van examens, bij inhalen of herkansen van examens, bij maken van een extra examen op een ander niveau of een special needs-examen) moet je doen via de link

[http://www.noorderpoort.nl/Scholen/gezondheidszorg%20en%20welzijn/roostersenzo/Paginas/CE\(AVO\)/Herkansingen_COE.aspx](http://www.noorderpoort.nl/Scholen/gezondheidszorg%20en%20welzijn/roostersenzo/Paginas/CE(AVO)/Herkansingen_COE.aspx)

Je kunt dit doorlopend doen. Je wordt geplaatst op het eerstvolgende examenmoment.

- Na klassikale of individuele aanmelding krijg je via de noorderpoortmail een oproep voor het CE. Deze oproep krijg je uiterlijk één week voor het examen.
- Als je een oproep verwacht, maar deze niet ontvangt, moet je contact opnemen met de examenorganisatie van de school via het mailadres tr.ex.gew@noorderpoort.nl. Hier kun je ook terecht voor vragen over de CE.
- Deelname aan de CE waarvoor je opgeroepen wordt, is verplicht. Als het examenmoment valt onder BPV-uren, dien je verlof te vragen én te krijgen. Je dient er evt. privé-afspraken voor te verzetten. Als je ziek bent of vanwege bijzondere omstandigheden verlof hebt aangevraagd en gekregen, dien je volgens de regels in de oproepmail af te melden. Je kunt het examen dan inhalen in de eerstvolgende examenperiode. Daarvoor moet je je individueel aanmelden (zie boven).

3.3.3 Regels voor de afname

Bij de oproep ontvang je een bijlage met de informatie voor studenten met de regels die gelden tijdens de afname van CE. Deze gaan over o.a.:

- legitimatie bij toelating (met je noorderpoortpas of geldig ID en evt. faciliteitenpas)
- belang van op tijd komen en consequenties van te laat komen
- wat je niet mag meenemen naar de examenplek
- welke hulpmiddelen toegestaan zijn
- wijze van verlaten van de examenzaal als je klaar bent
- handelen bij ziek/onwel worden en bij onregelmatigheden/fraude tijdens het examen
- wijze van evaluatie van de examinering.

Je moet deze informatie en regels van tevoren goed doornemen.

3.3.4 Regels voor de bekendmaking van de uitslag en het inhalen

- De bekendmaking van de uitslag duurt ca. zes weken. Je krijgt de uitslag persoonlijk via je noorderpoortmailadres. Het examenbureau ontvangt een bestand met de uitslagen van alle kandidaten incl. een analyse van de gemiddelde resultaten.

- Als je niet deelneemt aan het eerste examenmoment, om welke reden ook, moet je dit inhalen op het volgende examenmoment. Als het daarna nodig en haalbaar is, kun je ook nog een herkansing maken. Voor inhalen en herkansen moet je je individueel aanmelden (zie boven).

3.3.5 Regels voor de herkansing

- Je hebt recht op één herkansing per CE binnen de reguliere studieduur. Hiervoor moet je je individueel aanmelden (zie boven). Je kunt je aanmelden voor een extra kans als je hiervoor toestemming hebt gekregen van de examencommissie van je opleiding. Je moet de extra kans aanvragen volgens de regels van je opleiding.
- Als je een onvoldoende hebt behaald, wil de schoolexamencommissie dat je het CE gaat herkansen, ook als je (bij Nederlands) nog kunt compenseren of (bij rekenen) het examenresultaat nog niet meetelt voor de slaag-/zakregeling. De resultaten worden nl. vermeld op het resultatenoverzicht bij het diploma en dit waardepapier kan in de toekomst van invloed zijn op je kansen op een baan en/of toelating tot een vervolgopleiding.
- Als je een voldoende hebt behaald, maar je cijfer wilt verbeteren, mag je het CE ook één keer herkansen.
- Als je een CE de eerste keer op een hoger niveau hebt afgelegd dan voor je opleiding vereist is, mag je er voor kiezen de herkansing te doen op het niveau van jouw beroepsopleiding.
- Als je de eerste keer het reguliere CE rekenen hebt gedaan, mag bij een herkansing het ER-examen worden gedaan, mits aan de voorwaarden voor het ER-examen is voldaan.
- Als je de eerste keer ten minste een 6.0 hebt behaald voor het ER-examen, mag je bij de herkansing kiezen voor een regulier CE 2F of 3F.
- Als je hetzelfde examen herkanst, geldt het hoogste cijfer.
- Als je de herkansing hebt gedaan met een ander examen, bepaalt de schoolexamencommissie in samenspraak met jou welk examen met bijbehorend cijfer op de resultatenlijst vermeld wordt.
- Als je een pilotexamen herkanst via een centraal examen, geldt het CE-cijfer, ook als dit lager is dan het pilotcijfer.
- Als je in schooljaar 2015-2016 hebt deelgenomen aan een instellingsexamen Engels of pilotexamen Engels lezen/luisteren en je hebt hiervoor een voldoende behaald, hoef je dit examen in schooljaar 2016-2017 niet opnieuw te doen.
Als je een onvoldoende hebt behaald, wil de schoolexamencommissie dat je het examen gaat herkansen, zodat er bij een evt. verlenging zeker sprake is van een geldig cijfer.

3.3.6 Regels voor klachten, bezwaar en inzage

- De periodetoetsen en eindtoetsen Engels niveau 3 zijn gewone toetsen, die vallen onder de klacht- en bezwaarprocedure van de opleiding die in de studiewijzer van jouw opleiding staat.
- Als je een klacht of bezwaar hebt over de voorbereiding, afname of beoordeling ten aanzien van de taal- en rekenexamens, moet je dat binnen vijf werkdagen na het maken van het examen schriftelijk doen bij de schoolexamencommissie via het mailadres tr.ex.gew@noorderpoort.nl.
- Het kunnen inzien van de gemaakte centrale (pilot)examens (het inzagerecht) is beperkt. De procedure hiervoor staat vermeld op <https://www.examenbladmbo.nl>. Je moet een verzoek voor inzage indienen bij de schoolexamencommissie. We onderzoeken eerst wat de mogelijkheden voor inzage zijn, dit wordt met jou overlegd en dan spelen we het verzoek zo mogelijk door naar het daarvoor bevoegde orgaan.

Centrale Examinering Taal & Rekenen: examenperiodes 2016-2017

PERIODE 1						
	mbo-1, mbo-2 en mbo-3 (2F)			mbo-4 (3F)		
<i>2F/3F-examens (september 2016)</i>	Rekenen 2F	13 sept.	Rekenen 3F	15-sep		
	Nederlands 2F	14 sept.	Nederlands 3F	16-sep		
<i>Inschrijven kan t/m*</i>	vrijdag 2 september 2016			vrijdag 2 september 2016		
<i>Vaststelling result.**</i>	woensdag 21 september 2016			donderdag 22 september 2016		

PERIODE 2						
	mbo-1, mbo-2 en mbo-3 (2F)			mbo-4 (3F)		
<i>2F-ex.: okt.-nov. 2016 3F-ex.: nov.-dec. 2016</i>	Rekenen 2F	31-10 t/m 11-11	Rekenen 3F	21-11 t/m 2-12		
	Nederlands 2F	7-11 t/m 18-11	Nederlands 3F	28-11 t/m 9-12		
			Engels B1	5-12 t/m 16-12		
<i>Inschrijven kan t/m*</i>	vrijdag 21 oktober 2016			vrijdag 11 november 2016		
<i>Vaststelling result.**</i>	woensdag 7 december 2016			Ned/Rek: 11-1-2017	Engels: 18-1-2017	

PERIODE 3						
	mbo-1, mbo-2 en mbo-3 (2F)			mbo-4 (3F)		
<i>2F-ex.: jan. 2017 3F-ex.: jan.-febr. 2017</i>	Rekenen 2F	9-1 t/m 20-1	Rekenen 3F	30-1 t/m 10-2		
	Nederlands 2F	16-1 t/m 27-1	Nederlands 3F	6-2 t/m 17-2		
			Engels B1	6-2 t/m 17-2		
<i>Inschrijven kan t/m*</i>	vrijdag 16 december 2016			vrijdag 20 januari 2017		
<i>Vaststelling result.**</i>	woensdag 15 februari 2017			Ned/Rek: 15-3-2017	Engels: 15-3-2017	

PERIODE 4						
	mbo-1, mbo-2 en mbo-3 (2F)			mbo-4 (3F)		
<i>2F-ex.: maart 2017 3F-ex.: jan.-febr. 2017</i>	Rekenen 2F	6-3 t/m 17-3	Rekenen 3F	27-3 t/m 7-4		
	Nederlands 2F	13-3 t/m 24-3	Nederlands 3F	3-4 t/m 13-4		
			Engels B1	10-4 t/m 21-4		
<i>Inschrijven kan t/m*</i>	vrijdag 24 februari 2017			vrijdag 17 maart 2017		
<i>Vaststelling result.**</i>	woensdag 12 april 2017			Ned/Rek: 10-5-2017	Engels: 17-5-2017	

PERIODE 5						
	mbo-1, mbo-2 en mbo-3 (2F)			mbo-4 (3F)		
<i>2F-ex.: mei 2017 3F-ex.: mei-juni 2017</i>	Rekenen 2F	8-5 t/m 19-5	Rekenen 3F	29-5 t/m 9-6		
	Nederlands 2F	16-5 t/m 24-5	Nederlands 3F	6-6 t/m 16-6		
			Engels B1	12-6 t/m 23-6		
<i>Inschrijven kan t/m*</i>	vrijdag 28 april 2017			vrijdag 19 mei 2017		
<i>Vaststelling result.**</i>	woensdag 14 juni 2017			Ned/Rek: 5-7-2017	Engels: 12-7-2017	

3.4 Regels bij de instellingsexamens

3.4.1 Examenvorm, examenplanning en examenbeoordeling

- Deelname aan de instellingsexamens (IE) is verplicht.
- Als je een faciliteitenpas hebt, mag je hiervan gebruikmaken bij periodetoetsen en IE, mits je de pas op het afnamemoment kunt tonen.
- Het IE Nederlands bestaat uit de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken.
- Het IE Engels bestaat uit de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken.
- Het IE wordt afgenomen via een TOA-examen per vaardigheid.
- Het IE wordt afgenomen op twee momenten: een moment voor het IE Schrijven en een moment voor het IE Spreken/Gesprekken.
  - Mbo-niveau 2 van onze school doen de IE NED op het Examen centrum Groningen aan de Diamantlaan volgens een vaste planning, waarover je via je noorderpoortmailadres wordt geïnformeerd.
  - Mbo-niveau 3 en 4 van onze school doen de IE in de laatste periode Nederlands of Engels op school onder de les. Je krijgt de planning van de docent. In elke periode gebruiken we bepaalde versies van de TOA-examens. Welke dit zijn, staat in het examenplanning IE Nederlands en examenplanning IE Engels aan het eind van dit hoofdstuk.
- Binnen de opleiding Onderwijsassistent is het vereist om naast het generieke IE Engels beroepsspecifieke IE Engels af te nemen op een hoger niveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de taalprestaties van Stichting Consortium Beroepsonderwijs.
- Binnen de niveau 3-opleidingen van de afdeling SAW, die diplomerende voor 1 februari 2017 wordt voor alle vaardigheden Engels een instellingsexamen afgenomen. Hiervoor krijgt de student een bewijs van deelname.

Deelname aan het examen Engels is vanaf 2016-2017 in mbo-niveau 3 niet meer mogelijk, omdat het pilotexamen niet gedaan mag worden.

Hiervoor in de plaats wordt Engels in de niveau 3-opleidingen van de afdeling SAW getoetst met eindtoetsen op niveau A2, waarvoor de student een bewijs van deelname ontvangt. Bij doorstroom binnen de school geldt:

  - Je moet op alle eindtoetsen het cijfer 6.0 of hoger hebben om in aanmerking te komen voor vrijstelling cq. verkorting van een verwante niveau 4-opleiding.
  - Er geldt geen minimumeis in geval van doorstroom naar een niveau 4-opleiding met een reguliere studieduur.
  - Binnen mbo-niveau 4 krijg je geen vrijstelling voor examens op grond van het bewijs van deelname/de eindtoetsen. Ook ben je bij de start van de opleiding verplicht de TOA-instaptoetsen opnieuw te maken.
- Tijdens de afname van het IE Spreken en Gesprekken wordt een opname gemaakt, om te gebruiken voor afstemmen tussen beoordelaars ten behoeve van een eenduidige beoordeling (modereren), steekproeven op de kwaliteit van de gegeven beoordeling en het onderzoeken van evt. klachten van kandidaten over de beoordeling.

Er wordt geen opname gemaakt als tijdens het afnamemoment een tweede beoordelaar aanwezig is.
- Soms is het niet mogelijk deel te nemen aan de IE Nederlands en Engels in de periode waarop dat voor jouw klas is gepland, bijvoorbeeld omdat je stage gaat lopen in het buitenland, je opleiding mag versnellen of vanwege een leerbepaling een aangepast examen moet doen. Hiervoor dienen de ITEX-uren. De ITEX-uren staan op het TROV-rooster bij de klassenroosters. Je mag hier alleen naar toe in overleg met je SLB'er en eigen taaldocent. Je krijgt via de mail een uitnodiging wanneer je wordt verwacht.

- Pas als je na het maken van het IE Schrijven én het IE Spreken/Gesprekken gemiddeld onvoldoende staat, kom je in aanmerking voor herkansen. Dus niet eerder.
De docent beslist welk examenonderdeel je moet herkansen.
Je mag een onvoldoende examenonderdeel slechts één keer herkansen.
Na herkansing telt het hoogste resultaat.
Je mag een voldoende examenonderdeel niet herkansen.
- Voordat je een herkansing gaat maken, heb je recht op inzage van je eerder gemaakte examen.
Hiervoor moet je een afspraak met de docent maken. De docent kan een moment plannen voor een groep herkansers.

Generiek IE via TOA-examens:

- Je krijgt een TOA-examen Schrijven, Spreken en Gesprekken voor zowel Nederlands als Engels.
Het examen bestaat uit opdrachten met een gestandaardiseerd beoordelingsformulier en gestandaardiseerde beoordelingsprocedure. Soms krijg je bij het examen een toelichting vanuit de school.
- De cijferberekening gaat als volgt:
  1. Beoordeling van elk TOA-examen met een cijfer door de examinerator.
  2. Verwerking van de IE-cijfers door het examenbureau en berekening van het IE-cijfer:
    - Invoering van het IE-cijfer Schrijven, dit weegt voor 50% mee in het IE-cijfer
    - Invoering van de IE-cijfers Spreken en Gesprekken, deze wegen elk voor 25% mee in het IE-cijfer.
- Berekening van het eindcijfer Nederlands en Engels door het CE-cijfer en IE-cijfer te middelen, waarbij beide cijfers voor 50% meewegen.

Beroepsspecifiek IE Engels B1 via taalprestaties op de opleiding OA:

- Taalprestaties bestaan uit opdrachtenkaarten met achterop een beoordelingslijst. Je dient de taalprestaties zelf aan te schaffen (zie boekenlijst).
- De docent verstrekt de planning van de taalprestaties bij aanvang van de periode(s) waarin Engels geroosterd is. Dit is de examenperiode.
- Bij aanvang van de examenperiode krijg je het taalexamenportfolio Engels. Hierin (komen te) zitten:
  - Een examenresultatenkaart met overzicht van de taalprestatie-opdrachten.
  - De opdrachtenkaarten die onderdeel zijn van het examen. Deze moet je zelf toevoegen.
  - Je bewijsstukken. Deze moet je zelf toevoegen achter de bijbehorende opdrachtenkaart.
  - De ingevulde beoordelingslijsten.
- Bij de afname verstrekt de docent per opdracht een instructie en de hulpmiddelen die je er bij mag gebruiken. Verder gelden bij afname dezelfde regels als bij alle andere toetsen/examens op school.
- De cijferberekening gaat als volgt:
  1. Beoordeling van elke taalprestatie-opdracht met een cijfer met één decimaal.
  2. Berekening van het gemiddelde resultaat per vaardigheid tot een cijfer met twee decimalen.
Dit leidt tot een cijfer voor Schrijven en een cijfer voor Spreken/Gesprekken.
  3. Berekening van het gemiddelde van Schrijven en Spreken/Gesprekken tot één cijfer met één decimaal. Dit is het beroepsspecifieke IE-cijfer.

3.4.2 Afnameregels bij de instellingsexamens en periodetoetsen

Je moet je houden aan de toets- en examenmomenten

- Deelname aan de toets- en examenmomenten zoals vermeld staan in het toetsrooster of de examenplanning van jouw klas is verplicht. Je moet op de aanvangstijd aanwezig zijn.
- Als je door overmacht te laat komt, maar minder dan 10 minuten te laat bent, word je nog toegelaten, maar je krijgt geen extra tijd.
- Als je meer dan 10 minuten te laat bent, word je niet meer toegelaten. Je wordt in AAR geregistreerd als spijbelen. Je krijgt als resultaat het cijfer 1.
- Je mag bij een klassikale toets/examen op zijn vroegst 15 minuten na aanvang je materiaal inleveren en de ruimte verlaten.
- In geval van mondelinge toetsen/examens op afspraak, moet je er zijn op het afgesproken moment. Als je er zonder ziekmelding of toestemming voor bijzonder verlof niet bent, is er sprake van spijbelen en krijg je het cijfer 1.
- In geval van schriftelijke toetsen/examens waarvoor je werk moet inleveren, moet je dit inleveren op het afgesproken moment. Als je dit niet doet, krijg je het cijfer 1.
- In geval van toetsen/examens waarvoor je werk moet presenteren, maar dit niet kunt omdat je werk niet af is, krijg je het cijfer 1.
- Als je een faciliteitenpas hebt, vertel je je docenten voor het afnamemoment dat je recht hebt op aangepaste toetsing/examinering, zodat ze er rekening mee kunnen houden. Je mag een aangepaste toets/examen alleen maken als je je faciliteitenpas kunt tonen. De docent schrijft "fac.pas" bovenaan het door jou gemaakte werk.
- Als je een afwijkende studieloopbaan volgt, omdat er bijvoorbeeld sprake is van versnelling van de opleiding, beroepspraktijkvorming in het buitenland of een auditieve of visuele beperking, kun je gebruik maken van de uren voor individuele taalexaminering (ITEX, zie rooster TROV bij de groepsroosters). Je wordt hiervoor aangemeld door je studieloopbaanbegeleider, in overleg met je taaldocent en het opleidingsvoortgangsoverleg.
- Als de opleiding nalatig is tijdens een toetsmoment, zoals afwezigheid van een beoordelaar/surveillant of het verstrekken van de verkeerde toets, moet er zo snel mogelijk contact opgenomen worden met de teammanager van de eigen of een andere opleiding. We nemen een besluit dat het minst nadelig is voor de student(en) en stelt hiervan alle betrokkenen en de schooldirecteur op de hoogte.

Gevolgen van afwezigheid op toets- en examenmomenten

- Als je tijdens een toets- of examenmoment ziek bent, je dit hebt gemeld volgens de regels in de schoolgids/studiewijzer en dit dus tijdens het afnamemoment in AAR geregistreerd is, is er sprake van geoorloofde afwezigheid en heb je recht op een inhaalmoment.
- In alle andere gevallen van afwezigheid op een afnamemoment is er sprake van ongeoorloofde afwezigheid. Wij geven dus geen toestemming voor bijzonder verlof, bijvoorbeeld vanwege een vakantie of doktersbezoek, op afnamemomenten. Ook het vergeten van een afnamemoment of je vergissen in datum of tijd wordt aangemerkt als ongeoorloofde afwezigheid. Bij ongeoorloofde afwezigheid krijg je het cijfer 1. Je hebt dan recht op een herkansing.
- Het inhaalmoment is onder een les, tijdens een ondersteuningsles of tijdens de uren voor individuele taalexaminering. De docent overlegt dit met jou.
- Als je een onvoldoende haalt op het inhaalmoment houd je recht op een herkansing.

Je zorgt voor orde en rust tijdens toets- en examenmomenten

- Zet je mobiele telefoon uit en doe deze in je tas of jaszak.
- Tassen moeten dicht en jassen moeten uit. De tassen en jassen worden in de kluis of voor in het lokaal gelaten.
- Je krijgt vooraf instructies over de hulpmiddelen die je tijdens een toets/examen mag gebruiken, zoals een pen/potlood, een rekenmachine, woordenboek of een specifiek hulpmiddel als je recht hebt op aangepaste toetsing/examinering. Leg deze voordat je begint klaar. Je mag alleen deze hulpmiddelen gebruiken. Je mag niet lenen van elkaar.
- In geval van digitale toetsen moet je zorgen dat je je laptop opgeladen meeneemt. Je mag geen gebruik maken van zelf meegebrachte verlengsnoeren om je laptop op te laden. Ook moet je je inloggegevens voor de toetsapplicatie meenemen. Als je hierdoor de toets niet (af) kunt maken door, wordt de toets beoordeeld met het cijfer 1. Alleen in bijzondere situaties, waarover voor het toetsafnamemoment afspraken zijn gemaakt, is het mogelijk de toets op een vaste computer of vervangende laptop te maken.
- Je mag digitale toetsen niet maken op een ipad vanwege de fraudegevoeligheid.
- Pas als je het startsein krijgt, mag je beginnen.
- Tijdens de afname mag je onderling niet praten, tenzij de beoordelingsvorm dit vereist.
- Als een beoordelaar/surveillant fraude constateert tijdens een toets, zoals spieken, bellen, sms-en of appen via je mobiele telefoon, het openen van andere websites dan die van de toets of het fotograferen van de toets, wordt jouw werk in beslag genomen of moet je de digitale toets afsluiten. De beoordelaar/surveillant informeert het opleidingsvoortgangsoverleg schriftelijk over het incident. Het examencommissie beslist of de fraude terecht geconstateerd is. Wanneer dit het geval is, wordt de toets beoordeeld met het cijfer 1. Daarnaast krijg je een schriftelijke waarschuwing op grond van de onderwijsovereenkomst. Bij herhaling kun je door de schooldirecteur geschorst of verwijderd worden van de opleiding.
- Als je tijdens de afname iets wilt vragen aan de surveillant, maak je dit rustig kenbaar (bv. hand opsteken).
- Er wordt 10 minuten voor afloop een seintje gegeven over de nog resterende tijd.
- Zonder toestemming van de beoordelaar/surveillant mag je de ruimte niet verlaten.
- Als je klaar bent, maak je dit rustig kenbaar en wacht je op het teken van de beoordelaar/surveillant om je werk in te leveren.
- Bij digitale toetsen moet je als je klaar bent je laptop dichtdoen of de computer afsluiten. Als je deze toch open houdt, merken we dat aan als fraude en krijg je het cijfer 1.
- Houd er rekening mee dat je een poosje moet wachten voordat je weg mag. Je moet dan stil zijn. Neem iets te lezen of te doen mee.
- Lever je werk volgens de aanwijzingen van de beoordelaar/surveillant in. Behalve het gemaakte werk moet je ook het vragenblad en gebruikt kladpapier inleveren.
- Zet je paraaf op de presentielijst.
- Als je een klacht hebt over de informatievoorziening, de organisatie, afname of beoordeling rondom periodetoetsen of instellingsexamens, moet je dat schriftelijk doen bij de teammanager van jouw opleiding. Zie hiervoor de klachtenregeling in de studiewijzer van je opleiding.

Examenplanning IE Nederlands niveau 3 & 4-opleidingen GEW

IE / Periode	1	2	3	4	5 Bufferweek
Examenversie van de instellings-examens Nederlands (NEDIE)	NEDIE1 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 1 de laatste leerlijn NED hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P4 de laatste leerlijn NED hadden.	NEDIE2 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 2 de laatste leerlijn NED hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P1 de laatste leerlijn NED hadden.	NEDIE3 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 3 de laatste leerlijn NED hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P2 de laatste leerlijn NED hadden.	NEDIE4 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 4 de laatste leerlijn NED hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P3 de laatste leerlijn NED hadden.	NEDIE5 Inhaal/Herk. voor groepen/klassen die in P4 de laatste leerlijn NED hadden en voor 1 oktober gaan diplomeren.
Examencode Schrijven 2F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-SC-2F Toets 1 TOA	NED-IE2-SC-2F Toets 2 TOA	NED-IE3-SC-2F Toets 3 TOA	NED-IE4-SC-2F Toets 4 TOA	NED-IE5-SC-2F Toets 5 TOA
Examencode Spreken 2F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-SP-2F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE2-SP-2F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE3-SP-2F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE4-SP-2F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE5-SP-2F Toets 2 TOA Presentatie stelling
Examencode Gesprekken 2F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-GS-2F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE2-GS-2F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE3-GS-2F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE4-GS-2F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE5-GS-2F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek
Examencode Schrijven 3F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-SC-3F Toets 2 TOA	NED-IE2-SC-3F Toets 3 TOA	NED-IE3-SC-3F Toets 4 TOA	NED-IE4-SC-3F Toets 5 TOA	NED-IE5-SC-3F Toets 6 TOA
Examencode Spreken 3F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-SP-3F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE2-SP-3F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE3-SP-3F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE4-SP-3F Toets 2 TOA Presentatie stelling	NED-IE5-SP-3F Toets 2 TOA Presentatie stelling
Examencode Gesprekken 3F: Toetsversie TOA:	NED-IE1-GS-3F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE2-GS-3F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE3-GS-3F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE4-GS-3F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek	NED-IE5-GS-3F Toets 2 TOA Werkoverleg of Toets 1 TOA BPV-gesprek

Examenplanning IE Engels niveau 4-opleidingen GEW

IE / Periode	1	2	3	4	5 Bufferweek
Examenversie van de instellings-examens Engels(ENGIE)	ENG-IE1 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 1 de laatste leerlijn ENGELS hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P4 de laatste leerlijn ENGELS hadden.	ENG-IE2 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 2 de laatste leerlijn ENGELS hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P1 de laatste leerlijn ENGELS hadden.	ENG-IE3 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 3 de laatste leerlijn ENGELS hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P2 de laatste leerlijn ENGELS hadden.	ENG-IE4 Kans 1 voor groepen/klassen die in periode 4 de laatste leerlijn ENGELS hebben. Inhaal/Herk. Voor groepen/klassen die in P3 de laatste leerlijn ENGELS hadden.	ENG-IE5 Inhaal/Herk. voor groepen/klassen die in P4 de laatste leerlijn ENGELS hadden en voor 1 oktober gaan diplomeren.
Examencode Schrijven A2: Toetsversie TOA:	ENG-IE1-SC-A2 Toets A2-1 (GB) TOA	ENG-IE2-SC-A2 Toets A2- 2 (GB) TOA	ENG-IE3-SCA2 Toets A2-3 (GB) TOA	ENG-IE4-SC-A2 Toets A2-1 (GB) TOA	ENG-IE5-SC-A2 Toets A2-2 (GB) TOA
Examencode Spreken A2: Toetsversie TOA:	ENG-IE1-SP-A2 Toets 1 TOA Presentatie over stage	ENG-IE2-SP-A2: Toets 2 TOA Voorlichting voor een open dag	ENG-IE3-SPA2: Toets 3 TOA Presentatie voor collega's	ENG-IE4-SP-A2: Toets 1 TOA Presentatie over stage	ENG-IE5-SP-A2: Toets 2 TOA Voorlichting voor een open dag
Examencode Gesprekken A2: Toetsversie TOA:	ENG-IE1-GS-A2 Toets 3 TOA Gesprek over leer-werkbedrijf	ENG-IE2-GS-A2 Toets 5 TOA Gesprek met uitwisselingsstudent	ENG-IE3-GSA2 Toets 2 TOA Kennismaken met collega	ENG-IE4-GS-A2 Toets 3 TOA Gesprek over leer-werkbedrijf	ENG-IE5-GS-A2 Toets 5 TOA Gesprek met uitwisselingsstudent

